

Na de Tweede Wereldoorlog begon de dekolonisatie van Afrika.
Het panafrikanisme was een beweging, die zich keerde tegen de koloniale overheersers.

2 p. □ 46.

Schrijf twee (2) gevolgen op voor de meeste landen in Afrika toen besloten werd om de koloniale grenzen aan te houden?

2 p. □ 47.

Waarom werd Nelson Mandela in 1964 tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld in Afrika?

2 p. □ 48.

De meeste landen in Afrika hebben na de onafhankelijkheid geen noemenswaardige economische en politieke vooruitgang kunnen realiseren.

2 p. □ 49.

Schrijf hiervoor twee (2) belangrijkste oorzaken op.

Hier volgen enkele beweringen:

- I. In 1960 Mobutu kwam doormiddel van een staatsgreep in Congo aan de macht.
- II. Mobutu vroeg aan de Sovjet Unie hulp bij de opbouw van Congo.
- III. Verwaarlozing van hun agrarische sector en extreme droogte waren de oorzaak van hongersnood in Afrika.
- IV. Een groene muur van Oost naar West in Afrika moet de trek van de woestijn naar het zuiden afremmen.

2 p. ■ 50. Welke van deze beweringen zijn waar?

ARUBA

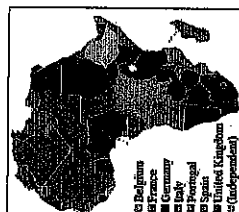
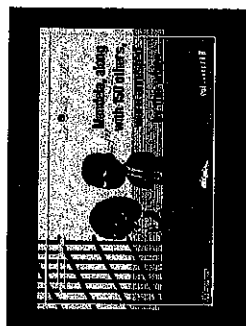
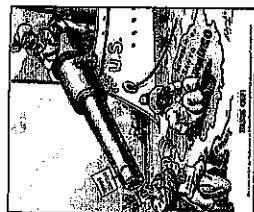
EXAMEN MAVO

2014

maandag 26 mei
07.30 – 10.00

GESCHIEDENIS

Tijdvak 1

EINDE

Dit examen bestaat uit 50 vragen
open vragen 34 □
gesloten vragen 16 ■

Als bij een vraag een verklaring of uitleg wordt gevraagd, worden meestal aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.
Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.
Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Natievorming na de dekolonisatie verliep niet probleemloos. De inheemse bevolkingsgroepen en afstammelingen van Afrikaanse slaven werden als *interieur* beschouwd. Zij werden uitgebuut en gediscrimineerd. De crisis elfte vormde de hovenlaag van de maatschappij. Langzaam is hierin verandering gekomen.

- 1 p. ☐ 39. De Amerikaanse bevolking is nu meer betrokken bij het proces tot natievorming. Schrijf een voorbeeld op van een Zuid-Amerikaans land, waar de crisis elfte niet meer de politieke macht in handen heeft.

- 2 p. ☐ 40. Na de dekolonisatie kreeg Latijns-Amerika te maken met een nieuw soort inmenging: het imperialisme. Dit was een blijvende invloed van voornamelijk de Verenigde Staten. Schrijf twee (2) voorbeelden op van landen, die voor hun exportproduct(en) afhankelijk werden van de Verenigde Staten.

- 2 p. ☐ 41. De Big Stick politiek van de Verenigde Staten had de relatie met Latijns-Amerika aangetaast. Ook de discriminatie zorgde voor de nodige irritaties en spanningen.

- Met welk beleid kwamen de Verenigde Staten toen om door wederzijds respect voor soevereiniteit de Latijns-Amerikaanse landen en de Cariben aan zich te binden?

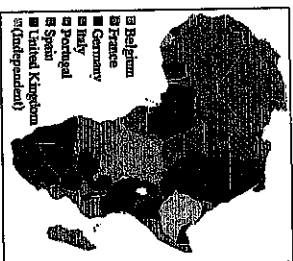

Bron 13: EBA: De Big Stick politiek

- 1 p. ☐ 42. Na de Tweede Wereldoorlog begonnen de Verenigde Staten zich weer te bemoeien met de binnenlandse politiek van Latijns-Amerika door financiële en militaire steun te geven. Welk gevaar dreigde voor Latijns-Amerika, waardoor de Verenigde Staten hun macht en invloed zouden verliezen?

- A. het communisme
B. de indigenista politiek
C. de continuïteit van de relatie
D. de anticomunistische leiders

- 2 p. ☐ 43. De opkomst van de industrie in Europa zou zorgen voor een ware wedloop om kolonies in Afrika door de Europese landen. Afrika was rijk aan grondstoffen. Het Europese imperialisme werd echter goed gepraat. Schrijf twee (2) voorbeelden op hoe de Europeanen hun aanwezigheid in Afrika probeerden te rechtvaardigen.

Bron 14: Staat en Natie

In 1884 organiseerden de Europese landen in Berlijn een Koloniale Conferentie. De Afrikanen zelf waren niet uitgenodigd.

- 1 p. ☐ 44. Wat was het doel van deze Conferentie?

- 2 p. ☐ 45. Leg uit wat racisme in Afrika en Eurocentrisme met elkaar te maken hebben.

Socialisme, communisme en marxisme zijn stromingen, die gebaseerd zijn op de ideeën van de Duitse filosoof Karl Marx (1818-1883).

1 p. ■ 34. Aan de hand van welke sociale situatie in zijn land vormde Karl Marx zijn ideeën?

- A. de dictatuur van het proletariaat
- B. de opkomst van het communisme
- C. de ongelijke verhouding tussen kapitalisten en de arbeiders
- D. de overgang van de standenmaatschappij in een klassensamenleving

Simon Bolivar was van crioello afkomst en heeft in Venezuela geleefd.

2 p. ■ 35. Wie werden beschouwd als crioello?

Simon Bolivar wilde van de verschillende delen van Latijns-Amerika een federatie vormen, zoals de Verenigde Staten

2 p. ■ 36. Waarom heeft hij zijn doel niet bereikt?

Simon Bolivar

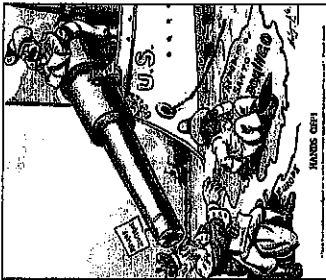

Bron 11: EBA

Door de toegenomen welvaart werden de kolonies in Latijns-Amerika minder afhankelijk van hun overheersers. Na 1810 braken dan ook verschillende onafhankelijkheidsoorlogen uit tussen de bewoners van deze kolonies en hun Europese overheersers om vrij te zijn.

2 p. ■ 37. Schrijf één (1) reden op waarom het democratiseringsproces, na de dekolonisatie, een teleurstelling werd voor zowel de libertadores als de bevolking?

Bekijk bron 12 en beantwoord vraag 38.

Bron 12: EBA

In 1823 kwam de Amerikaanse president Monroe met een nieuw buitenlandsbeleid, dat de Monroe doctrine werd genoemd. Latijns-Amerikaanse landen werden als onafhankelijk erkend, terwijl de Europese landen zich niet mochten bemoeien met de achtertuin van de verenigde Staten.

2 p. ■ 38. Schrijf één (1) reden op waarom Latijns-Amerika belangrijk was voor de Verenigde Staten?

Thema 1: Historisch overzicht vanaf 1900

Lees bron 1 en beantwoord vraag 1.

De journalist Henry Morton Stanley (1841-1904) was bekend door zijn ontdekkingsreizen door Centraal Afrika. Tijdens een reis in 1874-1878 schreef hij in opdracht van twee Amerikaanse kranten het volgende over Afrika:

Die poort geeft toegang tot veertig miljoen naakte mensen en de katoenspinnars van Manchester (Engeland) staan klaar om ze te kleden. In de ijzergieterijen van Birmingham (Engeland) hangt de rode gloed van het metaal dat weldra voor hen zal worden verwerkt tot ijzerwaren in elke gewenste vorm of tot sierraden voor hun borst en de dienaren van Christus branden van ijver om hen, arme dwalende heidenen, te voegen bij de kudden der gelovigen.

Bron 1: EBA

Het Europese imperialisme had verschillende doelen.

2 p. ■ 1. Welk doel van het imperialisme wordt hier in bron 1 door Henry Morton beschreven?

Vanaf 1882 bestond een bondgenootschap tussen Duitsland, Oostenrijk-Hongarije en Italië.

2 p. ■ 2. Waarom werden de landen van dit bondgenootschap ook wel "de Centralen" genoemd?

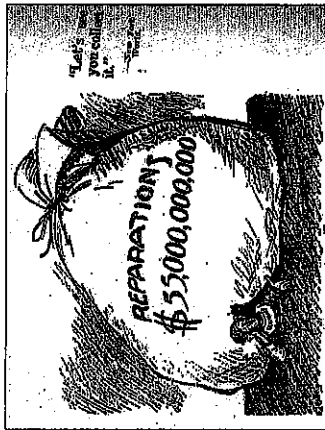
Frankrijk, Rusland en Engeland vormden ook een bondgenootschap, "de Triple Entente", ook wel bekend als "de geallieerden".

3 p. ■ 3. Welk voordeel had elk van deze drie landen bij de vorming van dit bondgenootschap?

De Eerste Wereldoorlog werd, in tegenstelling tot eerdere oorlogen, ook wel een moderne oorlog genoemd.

2 p. ■ 4. Schrijf twee (2) oorlogaspecten op die nieuw waren tijdens deze oorlog.

Bekijk bron 2 en beantwoord vraag 5.

"Laten we zien hoe je dit gaat innen"

Herstelbetalingen
55 miljard dollars

Bron 2: EBA

2 p. ■ 5. Wat is de kritiek van de tekenaar op het Verdrag Van Versailles? Leg je antwoord uit.

Bekijk bron 3 en beantwoord vraag 6.

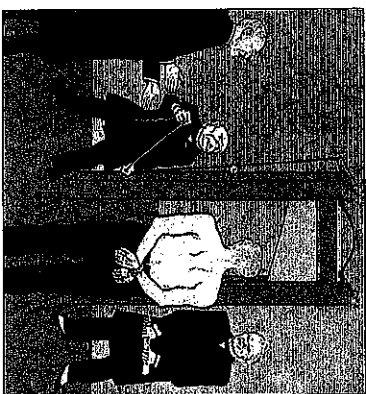

Soldaten uit India, in dienst van het Britse leger, bereiden zich voor op een gevecht tijdens de Eerste Wereldoorlog in Europa (1915).

Bron 3: EBA 1. Westwell, De Eerste Wereldoorlog, Aartselaar 2002.

- 2 p. ☐ 6. Leg uit waarom Groot-Brittannië deze soldaten uit India konden inzetten tijdens de Eerste Wereldoorlog.

Bekijk bron 4 en beantwoord de vragen 7 en 8.

Politieke prent over het Verdrag van Versailles

Bron 4: EBA

- 1 p. ☐ 7. Welke drie (3) wereldleiders (in het zwart gekleed) staan hier bij de guillotine?
- A. Wilson – Churchill – Lenin
  - B. Clemenceau – George – Wilson
  - C. George – Stalin – Wilson
  - D. Chamberlain – Stresemann – Briand

De persoon die voor de guillotine staat, symboliseert Duitsland.

- 2 p. ☐ 8. Is de tekenaar het eens met deze veroordeling? Leg je antwoord uit.

Thema 2: Staat en Natie

De Franse revolutie is een van de belangrijkste gebeurtenissen uit de Europese geschiedenis.

- 2 p. ☐ 27. Is de Franse revolutie een oorzaak of gevolg van de "verlichting"? Leg je antwoord uit.

In de Middeleeuwen waren de adel en de kerk de baas en dicteerden hoe mensen moesten denken en leven.

- 2 p. ☐ 28. Wat wilden de aanhangers van de Verlichting?

In 1789 riep koning Lodewijk XVI de Staten-Generaal bijeen omdat Frankrijk in financiële crisis verkeerde. Bij deze vergadering zou de Derde Stand weggelopen uit de vergadering.

- 2 p. ☐ 29. Waarom liepen de burgers van de Derde Stand weg uit deze vergadering?

Lees onderstaande beweringen en beantwoord vraag 30.

I. Liberalisme is een politieke stroming waarbij gestreeft wordt naar gelijkheid, gelijke rechten en democratie.

II. Kapitalisme is een economisch systeem waar bij de staat zich zoveel mogelijk bemoeit met de economie.

- 1 p. ☐ 30. Welke bewering(en) is / zijn juist?

- A. Alleen I is juist.
- B. Alleen II is juist.
- C. Zowel I en II zijn juist.
- D. Geen van beide.

Robespierre was de leider van de Jacobijnen en was voorstander van volkssoevereiniteit. Tussen 1792 en 1794 was Frankrijk onder zijn bewind.

- 2 p. ☐ 31. Waarom werd Robespierre in 1794 terechtgesteld en onthoofd?

Lees de onderstaande beweringen en beantwoord vraag 32.

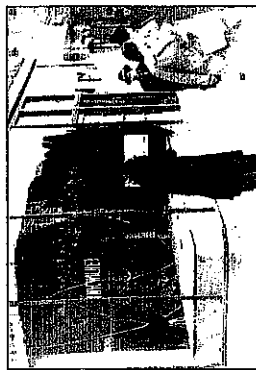
1. Conservatieve denkers in Frankrijk waren tegen revoluties, want dat bracht economische achteruitgang voor het land.

II. Tijdens het bewind van Napoleon heerste in Frankrijk een echte democratie.

- 1 p. ☐ 32.
- A. Alleen I is juist.
  - B. Alleen II is juist.
  - C. Zowel I en II zijn juist.
  - D. Zowel I en II zijn onjuist.

Feministen, zoals Aletta Jacobs, hebben in de loop der eeuwen voor verschillende rechten en vrijheden gestreden.

- 2 p. ☐ 33. Schrijf twee (2) rechten of vrijheden op waarvoor de feministen hebben gestreden?

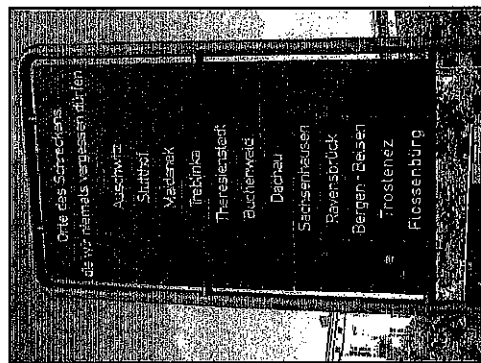
Bron 9: <http://www.ushmm.org>

Een joodse winkel in Berlijn, waarvan de ruiten zijn ingegooid, november 1938.
Dit is één van de vele joodse winkels die op 9 en 10 november 1938 in Duitsland zijn vernietigd.

1 p. ■ 24. Onder welke naam is deze gebeurtenis de geschiedenis ingegaan?

- A. de 'Reichs Kristalnacht'
- B. de Neurenberger wetten
- C. de 'Nacht der lange messen'
- D. de brand in het Rijksdaggebouw

Bekijk bron 10 en beantwoord vraag 25.

Bron 10: EBA

2 p. □ 25. Wat wordt er bedoeld met "plaatsen waar verschrikkelijke dingen zijn gebeurd, die wij nooit mogen vergeten"?

Vanaf 1942 begonnen de nazi's met de Holocaust.

2 p. □ 26. Wat ontstaan we onder Holocaust?

De Engelsen hadden de toegang tot de Duitse zeehavens geblokkeerd.
Duitsland liet het daar niet bij zitten en stuurde onderzeeboten op de Engelsen af.
Die onderzeeboten hebben heel wat Nederlandse vissersboten en vrachtschepen naar de zeebodem geschoten.

Bron 5: EBA (<http://www.wereldoorlog1418.nl/nederlandse-ogen/index.html>)

1 p. ■ 9. Welk begrip past het beste bij bron 5?

- A. censuur
- B. handelsbelasting
- C. mobilisatie
- D. propaganda

2 p. ■ 10. Geef aan of de onderstaande zinnen een feit of mening geven.

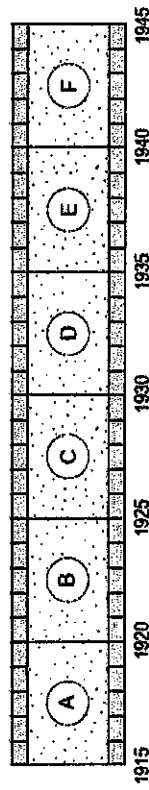
- I. Duitsland werd na de Eerste Wereldoorlog een republiek.
  - II. Alle Duitsers waren blij met de parlementaire democratie.
  - III. Dat keizer Wilhelm II vluchtte aan het einde van de oorlog was laf.
  - IV. De nieuwe democratische regering had van het begin af aan veel problemen.
- 1 p. ■ 11. Het initiatief tot het oprichten van de Volkenbond werd genomen door ...

- A. de Franse president.
- B. de Engelse president.
- C. de Amerikaanse president.
- D. een internationale commissie.

Hier volgen zes gebeurtenissen die plaats vonden tussen 1915 en 1945:

- 1. D-day
- 2. de beurscrisis op Wall street
- 3. het sluiten van de Vrede van Versailles
- 4. bezetting van het Ruhrgebied door Frankrijk
- 5. Hitler komt aan de macht in Duitsland
- 6. begin van de Tweede Wereldoorlog

Kijk goed naar het diagram hieronder en beantwoord vraag 12.

2 p. ■ 12. Schrijf per gebeurtenis op bij welke periode van de tijdperk (A, B, C, D, E of F) die hoort. Let op! Er kunnen meerdere gebeurtenissen bij een periode behoren.

- Nationaalsocialisme en fascisme bereikten hun hoogtepunt tijdens het interbellum. Hier volgen enkele opvattingen die kenmerkend zijn bij deze politieke stromingen: één sterke leider – anti-democratisch – levensraum – antisemitisme – rassentheorie – extreem nationaalistisch
- 2 p. ■ 13. Welke van deze opvattingen behoorden alleen bij het Duitse Nationaalsocialisme?

In 1924 kreeg Duitsland financiële hulp van de VS: "de Dawes lening". Hieronder staan vier redenen opgesomd waarom de Verenigde Staten geld aan Duitsland leenden:

1. om machtsgreep op Duitsland te krijgen
2. om oernproductie van Amerikaanse goederen af te kunnen zetten
3. om het communisme buiten deur te houden in Duitsland
4. om de herstelbetalingen te herstarten

- 2 p. ■ 14. Schrijf op welke van de redenen economische- en welke politieke motieven zijn.

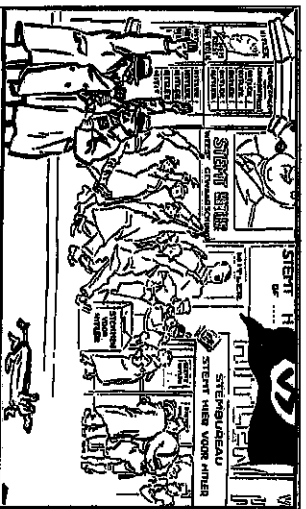
De economische crisis begon in 1929 in de Verenigde Staten en staat bekend als de beurscrisis.

- 2 p. □ 15. Waarom zou deze crisis een wereldwijde economische crisis veroorzaken. Gebruik in je antwoord de woorden: grote bevolking – afzetgebied – failliet – werkloosheid (3 tot 4 zinnen)

- 2 p. ■ 16. Een invulopdracht over de economische crisis in de jaren dertig van de twintigste eeuw. Kies telkens uit de twee mogelijkheden.

1. De economische crisis ontstond in 1929 toen de beurs in ... (Amsterdam / New York) .. instortte.
2. De reactie van de regering Colijn op de economische crisis staat bekend als... (aanpassingspolitiek / gelijkschakeling) ...
3. Daarnaast probeerde de regering Colijn mensen aan het werk te krijgen door het stimuleren van ... (werkverschaffingsprojecten / omscholingen) .

Bekijk bron 6 en beantwoord vraag 17.

Bron 6: EBA

Spotprent over de verkeeringen in Duitsland. Bijscript: och, het zou mij niets verwonderen als Hitler wordt gekozen.

- 2 p. □ 17. Voor welk gevaar van het nationaalsocialisme waarschuwde de tekenaar? Leg je antwoord uit.

- 2 p. □ 18. Schrijf twee (2) kenmerken op van Nazi-Duitsland tussen 1933 en 1945 waaruit blijkt dat het een totalitaire staat was.

Bekijk bron 7 en beantwoord de vragen 19 en 20.

"Moeder pas op je woorden. Ik draag het uniform van de Führer!"

Bron 7: Van Keizerrijk tot democratie

- 1 p. □ 19. Uit de woorden van het meisje blijkt dat de moeder kritiek heeft. Op wie heeft de moeder kritiek?

- 4 p. ■ 20. Het meisje is lid van de Bund Deutsche Mädel (=Bond van Duitse Meisjes). Wat was het voornaamste doel van Hitler met dit soort organisaties?

- A. de jongeren op te leiden tot bewaarde burgers
- B. de jongeren op te leiden tot padvinders
- C. de jongeren te indoctrineren met de nazi-ideologie
- D. de jongeren op sportgebied te stimuleren

Bekijk bron 8 en beantwoord vraag 21.

"Dit zijn de vijanden van Duitsland".

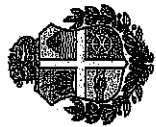
Bron 8: EBA

- 1 p. ■ 21. Wie zijn volgens de tekenaar de "echte" vijanden van Duitsland?

- A. de geallieerden
- B. de joden
- C. de industriëlen
- D. de nationaalsocialisten

- 2 p. □ 22. Wat was de taak van de Gestapo?

- 2 p. □ 23. In 1935 werden de Neurenbergse rassenwetten aangenomen in Duitsland. Schrijf twee (2) van deze wetten op.

ARUBA

EXAMEN MAVO

(Tijdvak 1)

2014

Maandag 26 mei

07.30 – 10.00

GESCHIEDENIS

Naam: _____

School: _____

Ex. nummer: _____

Cijfer:

Thema 1: Historisch overzicht vanaf 1900

1 p. □ 39. _____
2 p. □ 40. 1. _____
2. _____
2 p. □ 41. _____
_____

1 p. ■ 42. _____
2 p. □ 43. 1. _____
2. _____
1 p. □ 44. _____
2 p. □ 45. _____
2 p. □ 46. _____
2 p. □ 47. 1. _____
2. _____
2 p. □ 48. _____
2 p. □ 49. 1. _____
2. _____

2 p. ■ 50. Vul in: Waar of niet waar
I. _____
II. _____
III. _____
IV. _____

2 p. □ 1. _____
2 p. □ 2. _____
3 p. □ 3. Frankrijk: _____
Rusland: _____
Engeland: _____
2 p. □ 4. 1. _____
2. _____
2 p. □ 5. _____
2 p. □ 6. _____
1 p. ■ 7. _____
2 p. □ 8. _____
1 p. ■ 9. _____
2 p. ■ 10. Feit of mening:
I. _____ II. _____ III. _____ IV. _____
1 p. ■ 11. _____
2 p. ■ 12. 1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____ 6. _____
2 p. ■ 13. _____

2 p. ■ 14. Economisch of politiek:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

2 p. □ 15.

---

2 p. ■ 16.

1. _____
2. _____
3. _____

2 p. □ 17.

---

2 p. □ 18.

1. _____
2. _____

1 p. □ 19.

---

1 p. ■ 20.

---

1 p. ■ 21.

---

2 p. □ 22.

---

2 p. □ 23.

1. _____
2. _____

1 p. ■ 24.

---

2 p. □ 25.

---

2 p. □ 26.

Thema 2: Staat en Natie

2 p. □ 27.

---

2 p. □ 28.

---

2 p. □ 29.

---

1 p. ■ 30.

---

2 p. □ 31.

---

1 p. ■ 32.

---

2 p. □ 33.

1. _____
2. _____

1 p. ■ 34.

---

2 p. □ 35.

---

2 p. □ 36.

---

2 p. □ 37.

---

2 p. □ 38.

GESCHIEDENIS

- 1 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, en 3, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is.
- 2 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 2.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 2.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 2.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 2.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 2.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 2.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 2.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 2.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
  - 2.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk fout is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 3 Het **juiste** antwoord op een **meerkeuzevraag** is de **hoofdletter** die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 4 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het Examenbureau Aruba. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

Antwoordmodel CSE Geschiedenis MAVO 2014 TV 1

1	Het vinden van afzetgebieden voor de industrie (alleen dit een deelscore). In bron 1 komt dit naar voren als Stanley verwijst naar de veertig miljoen Afrikanen die staan te wachten op kleren uit Manchester en ijzerwaren uit Birmingham.	2pt deelscore mogelijk
2	De landen die lid waren van de Centralen lagen in het centrum (midden) van Europa.	2pt geen deelscore
3	Frankrijk: De Fransen wilden Elzas-Lotharingen terug hebben (Frans-Duitse Oorlog). Rusland: De Russen probeerden een verbinding met de Middellandse Zee te krijgen. Engeland: Engeland voelde zich bedreigd door de Duitse keizer. De Engelsen waren bang dat Duitsland hun kolonies zouden inpikken.	3pt deelscore mogelijk
4	1 Moderne wapens, 2 uitgebreid gebruik van loopgraven, 3 duurde langer dan eerdere oorlogen, 4 vorming en omvang van bondgenootschappen, 5 veel landen betrokken direct of indirect, 6 veel <u>onschuldige</u> slachtoffers	2pt 1pt per goed antwoord
5	Dat Duitsland een te hoog bedrag moest betalen om de oorlogsschade te herstellen (alleen dit 1pt), waardoor Duitsland dit bedrag nooit zou kunnen betalen. Duitsland kan onmogelijk opkomen vanwege de oorlogsschuld	2pt deelscore mogelijk
6	India was een Britse kolonie en de Indiërs waren Britse onderdanen.	2pt geen deelscore
7	B	1pt
8	Nee, Duitsland staat vastgebonden aan de strafmaat/ de strafmaat is zwaar (de dood). Deelscore indien antwoord in de geest van het antwoord. De tekenaar vindt de veroordeling van Duitsland te zwaar.	2pt deelscore mogelijk
9	B	1pt
10	A. Feit C. Mening B. Mening D. Feit	2pt ½ pt per goed antwoord
11	C	1pt
12	A – 3 B – 4 C – 2 D – 5 E – 6 F – 1	2pt (6 goed) 1 p (4-5 goed) ½ p (2-3 goed)
13	Lebensraum, antisemitisme, rassenleer	3g: 2pt 2g: 1pt 1g: ½ pt

14	1 politiek 2 economisch 3 politiek 4 economisch	2pt ½ p goed antwoord.
15	De VS is een belangrijk handelsland. De grote bevolking van de VS zit in een grote economische crisis. Verschillende landen konden hun producten niet meer verkopen in de VS; dus minder afzetgebied voor deze landen. Bedrijven in de verschillende landen gaan failliet , waardoor er veel werkloosheid ontstaat. Of Door de beurskracht in New York gingen verschillende bedrijven in de VS failliet . Een groot gedeelte van de bevolking raakte werkloos. Hierdoor ging veel landen een belangrijk afzetgebied verloren.	2pt. deelscore mogelijk. Elk begrip in formulering ½ pt
16	1. New York 2. Aanpassingspolitiek 3. Werkverschaffingsprojecten	3g: 2pt 2g: 1pt 1g: ½ pt
17	Een te sterke leider, persoonsverheerlijking, indoctrinatie via propaganda, intimidatie	2pt. geen deelscore
18	- Alles is aan de staat ondergeschikt. Gelijkschakeling. - Één partij en één sterke leider. - Indoctrinatie - De geheime politie mag ingrijpen in het persoonlijke leven van de burgers als dat voor de staat nodig is. - Opvoeding, kunst, wetenschap, sport, godsdienst en pers staan onder toezicht van de staat ed.	2pt. Voor elk kenmerk 1pt.
19	Op Hitler; op de nazi's	1pt. Geen deelscore.
20	C	1pt.
21	D	1pt.
22	De Gestapo had als taak politieke tegenstanders op te sporen die zich verzetten tegen de nazipolitiek.	2pt. Geen deelscore
23	1 Huwelijken tussen Joden en burgers van Duits en aanverwant bloed werden verboden 2 Buitenechtelijke seksuele relaties tussen Joden en burgers van Duits of aanverwant bloed werden verboden 3 Het was Joden niet toegestaan om vrouwelijke burgers van Duits of aanverwant bloed in dienst te nemen.	2pt. 1 pt per goed antwoord
24	A	1pt.
25	Vernietigingskampen / concentratiekampen.	2pt. geen deelscore
26	Het vervolgen en vermoorden van de Joden.	2pt. geen deelscore

27	Gevolg , want vanwege de opkomst van de idealen van vrijheid en gelijkheid werden meer mensen ervan bewust dat het leven ook anders kon (alleen dit 1pt) en waren bereid om voor die veranderingen te vechten.	2pt. deelscore mogelijk.
28	<ul style="list-style-type: none"> - De aanhangers wilden dat de standensamenleving werd afgeschaft, waardoor de rijke burgers meer inspraak hadden in de politiek om zo de alleenheerschappij van koning te doorbreken. - Dat de privileges die de adel hadden werden afgeschaft. - Ook om los van de kerk kennis op te doen door middel van wetenschap. 	2pt. deelscore mogelijk bij (antw. in de geest)
29	Want de manier van stemmen, per stand, was niet eerlijk (alleen dit 1pt). Op die manier kon de derde stand, dat het grootste groep vormde, nooit haar zin krijgen. De derde stand kreeg geen steun voor hun hervormingen.	2pt. deelscore mogelijk
30	A	1pt.
31	Omdat hij veel mensen terecht en onterecht liet ombrengen/ zijn schrikbewind/ de terreur	2pt. Geen deelscore
32	A	1pt.
33	Algemeen kiesrecht, recht op onderwijs	2pt 1pt per goed antwoord
34	C	1pt.
35	Iemand die in de Spaanse kolonie werd geboren uit etnische ouders	2pt. geen deelscore
36	De militaire leiders/ machthebbers van de verschillende gebieden wilden hun macht niet opgeven aan een federale regering.	2pt. geen deelscore
37	Want na de dekolonisatie werden verschillenden gebieden in Latijns-Amerika een dictatuur en niet democratisch.	2pt. geen deelscore
38	Omdat het zorgde 1 voor een grotere afzetmarkt, 2 controle over grondstoffen/landbouwgronden, 3 strategische punten (mil/ eco).	2pt. geen deelscore
39	Bolivia / Venezuela	1pt. geen deelscore
40	Brazilië, Chili , Venezuela,	2 pt. 1pt per goed antwoord
41	Good neighbour politiek	2pt. geen deelscore
42	A	1pt.
43	1 cultuur verspreiden; 2 economie/ infrastructuur opbouwen; 3 bestuurlijke verbetering (democratie).	2pt. 1pt per goed antwoord

44	Om Afrika op te delen, grenzen te bepalen, om te zorgen dat er geen conflicten meer zouden ontstaan, aantal regels opstellen voor vrije handel, wetenschappelijke en humanitaire missies.	1pt. geen deelscore
45	Omdat de blanke Europeanen hun eigen belangen als belangrijker gingen beschouwen, gingen ze de zwarten anders/ nadelig behandelen.	2pt. deelscore mogelijk (antw. in de geest)
46	Om samen het Afrikaanse continent op te bouwen, los van de Europese landen.	2pt. geen deelscore
47	1 De Multi-etnische staten bleven bestaan; 2 Burgeroorlog tussen de verschillende Afrikaanse volken/etnische groepen binnen een gebied/land; 3 genocide.	2pt. 1pt per goed antwoord
48	Omdat hij protesteerde tegen de apartheid/discriminatie in zijn land.	2pt. geen deelscore
49	1 veel conflicten 2 Ignorantie/ onwetendheid/weinig kennis 3 economische afhankelijkheid v/h westen 4 falen van politieke leiders 5 Buitenlandse bemoeienis	2pt. 1pt per goed antwoord
50	I onjuist II onjuist III juist IV juist	2pt. ½ pt per goed antwoord

Totaal te behalen punten: 88 pt

